

**Handan ACAR
YILDIZ
ile
Söyleşi**

Konuşan:
Erdem DÖNMEZ

1 Şubat 1979'da İstanbul Eyüp'te doğdu. Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik bölümünü bitirdi (2000). Öyküleri ve yazıları *Dergâh*, *Yedi İklim*, *Bir Nokta*, *Türk Dili*, *Hece* ve *Heceöykü* dergilerinde yayımlandı. Öykü Kitapları: *Cam Koridor* (Günyüzü Yayıncılık 2011); *Ağır Boşluk* (Hece Yayınları 2014); *İnatçı Leke* (Hece Yayınları 2015). Bir çocuk annesi.

İnsanın maruz kaldığı veya kalabileceği bütün acılara eşit uzaklıktaysanız, o zaman ideolojik prangalarınız yok demektir.

• **İlk yayımlanan öykünüz ve bunun hissettirdikleri... Neler söylemek istersiniz?**

İlk yayımlanan öyküm “Yokuş”tu. 2008 yılında *Dergâh* dergisinin sayfaları arasında kendine yer bulmuştu. O öykü yayımlanmasaydı, belki de bugün üç kitap ortada olmazdı. Öyküde yokuş çıkmaya devam...

• **Handan Acar Yıldız’ı gittikçe üretkenliği artan bir yazar olarak izliyoruz. Popülerlikten kendini koruyan, ismiyle değil metniyle öne çıkma kaygısı taşıyan bir yapınız var. Bu tavır elbette ki kalıcı olana işaret ediyor. Sizin öykü yolunda bir hedefiniz var mı, varsa bunu bizlerle paylaşır mısınız?**

Sait Faik’in *Alemdağ’da Var Bir Yılan* isimli kitabında yer alan bir bölüm, hayattaki pek çok soruyla yüzleşirken aklıma gelir. Sık sık... Popülerlik üzerine düşünüyorsak eğer, ilk yayımlanan öykümün adının “Yokuş” olmasından mühlhem Sait Faik’in “Öyle Bir Hikâye”sinden o bölümü aktarmak isterim: “*Zeyrek’teki setlerin üzerine oturdum. Önümde Vefa. Atatürk bulvarında cinler top oynuyor. Rüzgâr, bir kaleden bir kaleye bulut atıyor. Yaşasın futbol maçları diyorum. Seddin hangi tarafından ineceğimi düşünmek istiyorum. Ömrümde bir kere esrar çekmiştim Bursa’da. Yeşil*

camisinin avlusundaki sedde oturmuş Nilüfer ovasına şiir dizerken ne taraftan ineceğimi şaşırmıştım. Adamın biri geçerken çağırıp, ne taraftan ineceğim, diye sorunca adamcağız gözümün içine korku ile bakmış, sonra gülmseyerek elimden tutup indirmişti. Gözlerini lise kasketinin şemsiperine dikip: ‘Yapma bir daha delikanlı, demişti. İnmesi kolay. Biri gelir indirir. Ama bir de çıkmasını şaşırırsan iflah olmazsın sonra, demişti’.”

Bugün popülerlik ile eleştirdiğimiz pek çok yazar arasında, geçmişte çok kaliteli eserler vermiş olanlar var. “Görünür olma balı” ağzına çalınınca kişinin buna direnmesi kolay değil zannımca. Popülerlik tanımının salt, eserin çok sayıda kişiye hitap etmesiyle ilgili olmadığını düşünüyorum. Popülerlik, kitle zekâsına ve kitle kültürüne hitap etmekle ilişkili bir tanım. “Nicelik”ten çok “kitle” kavramıyla ilgili. Edebiyatın zirvesinde ise hem kaliteli hem de geniş kesimlere hitap edebilen eserler bulunmakta. Fakat bu eserlerin sahibi olan yazarlara baktığımızda, hayattayken, yaşamın kenarında kıyısında kalmış insanlar olduğunu görüyoruz. O büyük yazarlar mezarlarından çıkıp gelseler bugün, kendilerinden CV istesek, muhtemelen büyük şirketlerde iş bulabilecek parlak CV’lere sahip olmazlardı. Herkes Jerome David Salinger, Antoine

de Saint-Exupéry, Sait Faik olmayı/olma(ma)yı başaramıyor elbette. Okuyucu “Yeni kitabımız ne zaman?” diye soruyorsa popülerlik yazara henüz uzaktır. Fakat yayıncı arayıp “Yeni kitabın ne zaman?” diye sorduğunda popülerlik yazara yakındır. Benim için henüz popülerlik “tehlikesi” oluşmadı. Sadece okuyucular, yeni kitabı soruyor. Yayıncı sormuyor. Bununla birlikte, daha çok okunan bir yazar olmayı

Edebiyattaki hedefim, içimdeki özneyi nesneleştirmeden, kendime yabancılaşmadan, daha kaliteli öykü ve romanlarla daha geniş bir okuyucu yelpazesine ulaşmak.

ister miyim? Evet, elbette isterim ama popüler olmayı arzu etmem. O zaman yazarın içindeki özne, nesneden; yazarın yazdıklarından uzaklaşmış demektir ki bunun adı da Yabancılaşma’dır.

Edebiyattaki hedefim ise, içimdeki özneyi nesneleştirmeden, kendime yabancılaşmadan, daha kaliteli öykü ve romanlarla daha geniş bir okuyucu yelpazesine ulaşmak.

• *İnatçı Leke’yi ilk okuduğumda hemen hemen tüm öykülerin bir biçim sorunu üzerine yoğunlaşması dikkatimi çekti. Örneğin “Konuşma Çizgisi” adlı öyküde biçimin sınırları zorlanmış, öykü tanımının sınırları genişletilmiş diyebiliriz. Bu, aynı zamanda üstkurmaca ile devinim kazanan bir öykü. Siz öyküde biçimi nasıl bir imkân olarak görüyorsunuz?*

Biçimi; araç, vesile olarak görüyorum. Vasıta, adı üzerinde ulaştırıcıdır. Fakat doğru seçilmediğinde yarı yolda bırakır. Varılacak yere götürmez. *Ne* yazdığımızı dair yenilik içinde olma ihtimalimiz yoktur, hemen her şey zaten söylenmiştir. *Nasıl* yazdığımızı dair yenilik içinde olma ihtimalimiz oldukça düşüktür. Öykü tarihine dikkatli bir göz gezdirmemiz, bu konuda ayaklarımızı yere bastıracağı zaten. *Ne* anlattığımız ile *Nasıl* anlattığımız arasında doğru kurulmuş bir bağ bizi özgüne, dolayısıyla yeniye daha fazla yaklaştıracaktır. *Ne* anlattığımız anlatının varlık sebebinde ayrı düşünülemez. Ancak varlık sebebinin bütünüyle karşılamaz. *Nasıl* anlattığımızın, anlatının varlık ne-

deniyle doğrudan ilgisi vardır fakat bunu tamamen o da karşılamaz. *Ne ile nasıl* birlikte düşünülmeli. Biçim, saplantı ya da takıntıya dönüştüğünde öze zarar verir. Öyküyü var etmeyi amaçlarken “aşırı yaratıcı” bir biçim öykünün özünün yok olmasına sebep olabilir. Siz madem soruyu somutlaştırarak sordunuz, ben de “Konuşma Çizgisi” üzerinden açıklayayım. Oradaki ana karakter, *italiktir*. Hem *italik* hem de ana karakter olması hayatın ve insanlar arası ilişkisinin çelişkisine yapılan bir atıftır. Yan karakter ise **kalındır**. Hem bold hem de yan karakter olmasını, ilişkinin çelişkisine yapılan atıf olarak düşünebiliriz. *Italik* karakter kırık ve kırgındır, tıpkı biçimsel olarak eğik olmanın kahramana yansımasıdır. Kahramanlardan biri çok az konuşmasına rağmen muhatabının onu anlamasını, ağzından çıkmayan sözleri tahmin etmesini bekler. Oysa kendinden emin karakter, **kapkalm** ve eğilmeden durmaktadır. Cinsiyetten soyutladığım ve bu konuda seçimi okuyucuya bıraktığım iki kahramanın ruh hâllerini yazı biçimine dönüştür-

düm. Kırgın olan karakter için, “sözcükler boğazına tıkanıp, gözleri doldu, gözlerini başka yere kaçırdı” şeklinde ifadeler kullansam benim için çok sıradan ve arabesk olacaktı. O nedenle *kırgın* ve içli karakter *italik konuşma çizgisine*; kendinden emin **tok** karakter **kalın konuşma çizgisine** dönüştü. Öykünün sonunda da tüm noktalar yazıya dönüştü.

• *Bununla birlikte yine biçimsel manada postmodern kurgu öğeleri öykü için bir imkân mıdır, yoksa anlatsallığı tıkayacak bir yapı mı? Tüm öykülerinizi bir arada düşündüğümüzde hikâyenin oyunlaşmadığını, ciddiyetini koruyan, yer yer ironiden beslenen derinlikli bir yapıda olduğunu söyleyebiliriz. Toparlarsak, modernist-postmodernist biçimin imkânları üzerinde neler söyleyebilirsiniz?*

Az önce de belirttiğim gibi biçim öze zarar vermediği sürece, özellikle postmodern anlatım teknikleri bir sihirbaz gibi kullanılabilir. Okuyucuyu yanıltmak anlamında değil, gerçeği

oyuna dönüştürmek, okuyucunun heyecan ve merakını diri tutmak anlamında. Ama sürekli şapkadan tavşan çıkması da insanları sıkıya başlar. Üst kurmaca tekniğini, öykünün ciddiyetini bozacağı endişesiyle (herkes için aynı durum elbette geçerli değil) daha seyrek kullanırken postmodern anlatım imkânlarından en çok, parçalı anlatım biçimini kullanmayı seviyorum. Metni parçalayıp, parçaların yerini değiştirmeyi, doğrusal çizgiden çıkartıp inişli çıkışlı hâle getirmeyi seviyorum. Bana bir madde içindeki atomların birbiriyle ilişkisini hatırlatıyor parçalı yapı. Merak uyandırıcı, hareketli, hareketli olmasına rağmen ilintili. “İroni”nin de bir anlatım imkânı olarak, dramı arabeske dönüşmekten koruma bağlamında vazgeçilmez önemi olduğunu düşünüyorum.

- **Öykülerinizde dil oyunları, kelime tasarrufları, eksiltmeler, yinelemeler, zıtlıklardan faydalanma, anlamsal karşıtlıklar oluşturma, imge üzerine yoğunlaşma gibi dil ustaltığınıza işaret eden göstergeler var. “Sert Bir Terslik”, “Şedde ile Cezm Arasında”, “İğne Deliğinden Geçtim” bunlardan en dikkat çekici olanları.**

Bahsettiğiniz bu hususlar yine benim sevdiğim bir biçim olan “parçalama” ve “parçalar arası bağ kurmayı” tercih etmemle ilgili. Sadece metni değil kelimeyi de parçalayıp kelime ile metin arasındaki bağı vurgulamakla ilgili. Mesela Arapçada şedde iki kere okuma, durup devam etmeye, cezm ise duraklamaya karşılık gelir. Ve şekilseldir. Bu iki imla/ses olayını hayattaki bazı anlar ve duygu-

larla örtüştürerek anlatmaya çalıştım bahsettiğiniz öyküde. Buna alegori de diyebiliriz belki, duygu ve durumların biçimle temsili. Öyküdeki şedde bazı duygulara karşılık geliyor. Cezm de bazı duygulara karşılık geliyor. Çok ani gelişen olaylar ve durumlar karşısında şoka girer ya insan. Şok denilen o tepkisiz, kırıtsız hâl, aslında tepkinin aşırılığının ve derinliğinin göstergesidir. Kimse sığ duygulanımlar sonrası şoka girmez. Bu nedenle şiddetli duyguları cezm ile şekle büründürürken, bir an duraklasak da yolumuza devam edebilmemiz yönünde engel teşkil etmeyen duyguları ise şedde işareti ile biçime büründürdüm. Tüm bunları, öyküyü izah etme açıklama kaygısıyla değil, kitapta hiçbir tercihin tesadüf olmadığını ifade etmek için söylüyorum size. Çelişki, daha da çok çatışma, öykülerin merkezinde olan duygu zaten. Duygu ya da düşünceden herhangi birinin, öyküde diğerinin önünde olması taraftarı değilim. Duygu ve düşüncenin (didaktiklik tuzağına düşmeden) öykülerde buluşmasını arzu ediyorum. Yazarken, dileğim ve duam bu. Okurken ise hassasiyetim bu. Gazetecilikte “masa başı haber” diye bir tanım vardır. Hareketli ve aktif olması gereken her ne ise onu masa başıyla ya da beynin çeperiyle sınırlamak onun özüne zarar vermez mi? “Öykü”yü, haber verme, haberdar etme fiillerinden çok öte bir tür olarak görüyorum. Haber bile masa başı olmayorsa öykü “masa başı” olmayı hiç kaldırmaz. Hiç hak etmez.

- **Bugün için öykü türünün dil üzerine böylesi yoğunlaşması bana ede-**

biyat tarihimizde nazmın nesre dönüşmesi sürecini hatırlattı. Klasikten moderne geçerken bizi nesirle buluşturan perspektif fikri oldu malumunuz. Bugünse tam tersi bir durum olduğunu düşünüyorum. Öykü, nesrin kısır döngüsünü bozmaya yeltenmiş, kendi içine kapanan anlam katmanlarına sahip bir nesir türü oldu. Hatta sizin öykünüzde de gördüğümüz şiir diline ait yinelemeler, eksiltmeler, şiirsel bir ahenk oluşturuyor. Bugün, hem sizin öykünüz hem de günümüz öyküsü için ortak düşünürsek, öyküdeki bu dilsel değişimi, şiirselleşmeyi nasıl yorumluyorsunuz?

Savaşların, bilhassa Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nın edebiyat üzerinde çok büyük etkisi olmuştur. Klasik edebiyattan moderne geçişte pek çok faktör etkilidir. Ancak iki durum, etki yönünden baskındır. Osmanlı'nın son dönemlerindeki yoğun savaşlar, yenilgiler ve işgaller, hayal kırıklığına, yenilgiye, yıkıntıya uğramış bir toplumu, tasavvufa karşı daha şüpheli ve temkinli bir bakışa itmiş olabilir. Henüz ulus devlete geçilmemiş olursa da, bir yandan Turancılık, Osmanlıcılık söylemleri diğer yandan cemaat toplumundan cemiyet toplumuna geçilmesi, Avrupa'daki "Aydınlanma" fikrinin de yansımalarıyla "birey" in ortaya çıkması, edebiyatta soyut/genel/alegorik/mutlak/mükemmel/kahramandan somut/tekil/birey/münferit/günah işleyebilen/karaktere geçilmesini sağlamıştır. İdeal kişiden, hataya düşebilen kahramana geçişte "birey" in topluma olgu olarak girmesinin etkisi olmuştur. "Birey"

*N*e anlattığımız ile *Nasıl* anlattığımız arasında doğru kurulmuş bir bağ bizi özgüne, dolayısıyla yeniye daha fazla yaklaştıracaktır.

ile "evrensel" arasında gidiş gelişin algıya ve dolayısıyla sanata yansımaları olan modernizme bir tepki olarak postmodernizm doğmuştur. Postmodernizmde ise "birey" kavramı önemini artırarak varlığını idame ettirirken evrenselle yerlinin, küreselle yerelin, globale lokalin sentezinden küyerel/glokal eğilim ortaya çıkmıştır. Modern dönemin yüceltilen yalnızlığı, postmodern dönemin ironik hâle getirilen yalnızlığına evrilmiştir.

Tıpkı fotoğraf makinesi ve kameranın icadının resim sanatını etkilemesi gibi kitle iletişim araçlarındaki gelişim de edebiyatı etkilemektedir. İnsanın habere, çok hızlı ve acıyı pazara çıkarıcı olarak ulaşmasının ardından artık edebiyat eserleri de haberdar etmekten ziyade, insanın vicdan gösterisini sorgulayıcı bir dile evrilmiştir. Yorumsaldır.

Toparlayacak olursak toplumsal gelişme ile teknik değişimin birbiriyle ilintili olmasının sonucu olarak bütün gelişmeler, sosyal medya gibi oluşumlar, edebiyatın anlatım tekniklerini etkilemektedir. Etkilemeye devam edecektir. Postmodern anlatılar, modernizmi eleştirmek yönüyle tekrar devirsel olarak klasik döneme ait bazı özelliklere yüzünü çevirmiş ola-

bilir. Bugün šiire yakın öykülerle bu nedenle karşılaşıyor olabiliriz. Ayrıca, az önce altını çizdiğim gibi böylesi haber bombardımanına tutulduğumuz bir dönemde metinler, haber vermekten öte, olaysal olmaktan öte lirizme yaklaşmış olabilir.

• **İnatçı Leke** adlandırması, diğer öykü kitaplarınızdaki yapıyı hatırlatıyor. Öykülerinizin ortak paydasını taşıyan isimler seçiyorsunuz kitaplarınıza. Örneğin ‘Ağır Boşluk paradoksu’, çelişki içeren öykülerle yansınıştı kitabınıza. **İnatçı Leke**’deki öykülerin ortak paydasının modernite eleştirisi olduğunu söylemek mümkün mü? Bir türlü kaçamadığımız, memnun olsak da olmasak da içinde tutsak kaldığımız moderniteye bir tepki midir **İnatçı Leke**? Adlandırma, bende modernite eleştirisi bağlamında felsefi, bir deterjan reklamından hatırladığımız bağlamda da ironik bir çağrışım uyandırdı. Ne dersiniz?

Yazmak, yaşarken zorlanan insanların işi. Kitap bastırmasa, yazar olmasa bile üzüldüğünde eline kalem alıp hislerini döken insanlar tanyorum. Bazen bir insan marketteki kasierle dahi iletişim kurarken zorlanabilir. Komşularıyla, akrabalarıyla aynı şekilde... Marka giymeyi saçma bulan; bir giysiye, bir koltuğa, bir vazoya yüksek miktarda ödeme yapmayı saçma bulup, bunu özgüvensizlikle ilişkilendiren bir insan bu devirde ne kadar sosyalleşebilir sizce? İçinde bulunduğumuz çağ, modern çağ olduğu için modern çağı eleştiriyor gibi görünsem de aslında derdim yaşamın

çinde bulunduğumuz çağ, modern çağ olduğu için modern çağı eleştiriyor gibi görünsem de aslında derdim yaşamın kendisiyle ilgili. Orta Çağ’da yaşasam o zaman da o çağda yaşamaktan ötürü mutsuz olurum.

kendisiyle ilgili. Orta Çağ’da yaşasam o zaman da o çağda yaşamaktan ötürü mutsuz olurum. Hangi çağda yaşarsa yaşasın, yaşarken zorlanan bir kişi, elbette bazen kendisinden kaynaklanan nedenlerle, sorulara kolay cevap bulamayıp, bulduğu cevaplarla tatmin olmadığı için bulunduğu zamanı eleştirirdi. Bin yıl önce yaşasa da bin yıl sonra yaşasa da böyle olurdu.

• “**Korkuyu Beslerken**” **Oğuz Atay’a göndermede bulunuyor, kümesteki korku ile Atay’ın “Unutulan” öyküsündeki tavan arası, bilinçaltını işaret etme anlamında benzerlik içeriyor. Kitabın ilk öyküsü olması dolayısıyla Atay’la bir dil ortaklığı kurduğunuz söylenebilir mi? Daha geniş sorarsak, öykü dilinizi kurarken birincil olarak beslendiğiniz isimler kimler?**

Evet, “Korkuyu Beslerken” öyküsü başlık itibarıyla “Korkuyu Beklerken”e atıfta bulunmaktadır. “Tutunamayan birey” ve “ironi” anlamında zaman zaman Oğuz Atay’la dil ortaklığı kursam da öykülerimin tamamı aynı tarzda yazılmadığı için, bütün öykülerde Oğuz Atay’la özde-

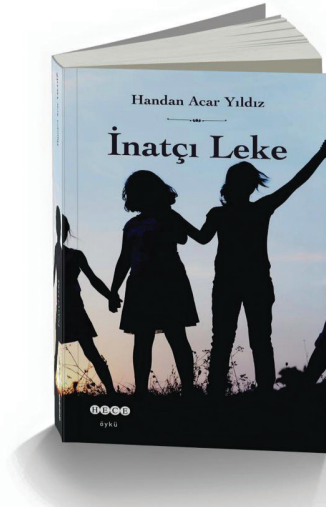
şim kurmuş bir dil kullanmadım. Bununla birlikte, bir okur olarak “Korkuyu Beklerken” burnumun direğini sızlatan eserlerden biridir. Etkileşim anlamında zihnimde bir batık desenin var olduğunu düşünüyorum. Tek bir yazarın bütün eserlerinden ziyade farklı yazarlara ait farklı eserlerin bilincimi etkisi altına aldığı hissindeyim. Bir kişinin yazdığı ilk öykünün dahi etkisi altında kalabilirim. Ancak “masa başı” öyküyü artık sezebiliyorum. Bunun zıddı olarak büyük bir duygulanımla yazılmış ama kurgusal bağlamda hiç kafa yorulmamış, ben bunu nasıl anlatsam diye hiç kaygılanılmamış öyküleri de tanyabiliyorum.

• **“Ateş İnsanlar”da çocuklukta masalın gerçeğe dönüştüğünü, yetişkinlikte ise gerçeğin masallaştığını görüyoruz. Hepimizin çocukluğu büyümlü bir masal dünyası... En azından bizim kuşak için hâlen böyle. Çocukluk ile yetişkinlik arasındaki masal-gerçek çatışması öykücülüğünüz için ne ifade ediyor? Özellikle bu son kitaptaki gerçeküstü masalsi anlatımı yetişkinlikte aranan çocukluk, bir öze dönüş olarak yorumlayabilir miyiz?**

Masalla gerçeğin çatışması çocuklukta başlar. İnsan bu çatışmadaki iki tarafı uzlaştırarak büyür. Büyümeyi öğrenmek, bir bakıma masalla gerçeği uzlaştırmaktır. Bazı insanlar, tarafını gerçekten yana belirler. Bazıları ise tarafını masaldan yana. Bazı insanların zihinlerinde ise bu çatışma devam eder. Sürüp gider. Arada kalırlar. Bir o tarafa bir bu tarafa geçerler. Bu öyküdeki kahraman, arada kalan-

lardan. Ateşin sönmesi ile küle tutulma arasında bağ vardır. Çünkü ateş varlık itibarıyla yok olmadığı için, en başta kendisi yok olmadığı için külli bir yok etme özelliğine de sahip değildir. Neyi yok etme iddiasında olursa olsun ardında kül bırakır. Yani tortu bırakır. Büyümeyen her çocuk, tortulara karşı içinde aşk geliştirir. Veya tersinden bakacak olursak, içinde tortulara karşı aşk geliştiren her kişi aslında çocuktur. *İnatçı Leke*’deki çoğu karakter çocukluğu iç cebinde taşımaktadır. O engin denizle, çocuklukla aralarında kurdukları bağ sayesinde nefes almaktadırlar.

• **Aynı öyküde gül-kül arasındaki fonetik ve semantik uyum klasik edebiyattaki gül istiaresini de hatırlatıyor. Ağır Boşluk’ta karşılaştığımız örtük tasavvufi söylem burada da var. Geleneksel değeri ve dokunulmazlığı yeni bir şekilde karşımıza çıkartıyor. “Ateş İnsanlar”daki karakterin toplumsal dönüşümümüzden olumsuz etkilendiği, zaman duygusunu**

dahi yitirdiği görülüyor. Yine diğer öykülerde Kur'an kıssalarına, Hz. Âdem'e, Hz. Nuh'a göndermelerde bulunuyorsunuz. Kısacası geleneksel söylem, dönüşüme uğrayarak öykünüze yansıyor ve karakterleriniz genellikle hayata karşı yabancılaşmış, huzursuz, varoluşsal sorgulamada olan, köklerini arayan ve çelişkiler barındıran bir zihin yapısı sergiliyor. Bu tavrın öykücülüğünüz bağlamında yeri nedir?

Karakterlerin genellikle hayata karşı yabancılaşmış, huzursuz, varoluşsal sorgulamada olan, köklerini arayan ve çelişkiler barındıran bir zihin yapısı sergilediği konusunda çok haklısınız. “Kayıp” ve “Ateş İnsanlar” arasında kurduğunuz bağ konusunda da size itirazım yok. Öykülerde zamanın ve mekânın belirsizliği, düşünce ve durumların zaman ve mekânla sınırlı olmadığını gösterme amacı taşıyor. Sınırlardan uzak durmak (burada nihilist anlamda bir sınır tanımazlıktan bahsetmiyorum), yargılayıcı, yadırgayıcı ve özellikle indirgemeci anlamda sınırlardan uzak durmak hem *Ağır Boşluk* hem de *İnatçı Leke*'nin vazgeçilmezlerindendi. İndirgemeciliğe olan tepkimi zaman ve mekânı belirsiz hâle getirerek ifade ediyorum. Zaman sorusuna vereceğiniz cevap yaradılış sorusuna vereceğiniz cevap ontolojik anlamda birbirleriyle ilişkilidir. “Zaman” ve “mekân”ı belirlenmiş olarak ele almak yerine, aksine belirlenmemiş olarak ele almanın, diyalektik bir derinlik olarak sözün imdadına yettiğini düşünüyorum.

Gül-kül/ Ateş İnsanlar-Kayıp/ Ağır Boşluk-İnatçı Leke arasındaki bağa gelince, kadim kültürdeki gülden küle doğru ilerleyen akıştan ziyade külden güle doğru giden bir anlatım söz konusu. Salt, kaybettiğine, tükettiğine, yitirdiğine duyulan bir özlem değil mevzu bahis olan. Kaybetmişlik'in, Tüketmişlik'in, Yitirmişlik'in kendisine duyulan bir özlem var. İşte tam da bu noktada, küle duyulan özlem, güle duyulabilecek özlemden kat be kat fazla. Tam da bu noktada külün kokusu gülün kokusundan kat be kat daha güzel. Kaybetmişlik, tüketmişlik, yitirmişlik duygusu içinde gülün (güzelin, hazzın, tat alma ve mutluluğun) öneminin yok olması. “Kayıp” öyküsünde bir yerde ifade ettiğim gibi, biraz da “gerçek bir acının sahte mutluluğa tercihi” ile ilgili bu bakış. İki öykü “haz”, “acı” ve “gerçek” kavramlarıyla ilgili. İki öykü arasında benim zihnimde kurduğum bağı sizin de okuyucu olarak kurmanız bende mutluluk yarattı. Bazen üstü örtülü şekilde yaptığım ilişkilendirmenin okuyucuda karşılık bulması beni çok mutlu ediyor. Evet, iki öykü bağlantılı, gerçek-sahte ile acı-haz arasındaki bağa değiniyor.

• **“Kayıp”ta hakikati arama yolculuğu öznenin kendini bulmasıyla son buluyor. Hakikatten kopan gerçeklik, modern belirsizlikte, seküler imkânsızlıkta, metaforik dil kullanımıyla işleniyor. Yer yer deneme türüne de meyillenen, anlam, imge, öykü dili, şiirsellik konularına yer veren, altı çizilip notlar alınası felsefi, ideolojik ifadeler içeren açık uçlu bir**

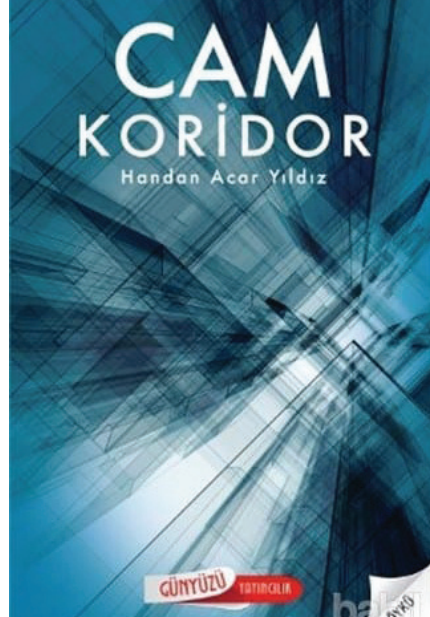
Etikleşim anlamında zihnimde bir batık desenin var olduğunu düşünüyorum. Tek bir yazarın bütün eserlerinden ziyade farklı yazarlara ait farklı eserlerin bilincimi etkisi altına aldığı hissindeyim.

metin. Günümüz insanının gerçekte imtihanı, gerçekte avunmaya çalışmasındaki çıkmazdır bu. Ve arayışımızdaki her adım, öyküdeki kelime kabukları gibi daha sert çarpıyor yüzümüze. Öyküdeki özne bir model olarak aradığını buluyor belki. Peki, insanlığın bugünkü ruhsal çıkması, duyarlık uyandırmayan savaşları, değerler yitimi gibi çıkmazlarından arınması için sizce ihtiyacımız olan şey nedir?

Denge. İnsanın ve dolayısıyla insanlığın en çok dengeye ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. İtidal ve istikrara... Özellikle de Doğu toplumlarının bugünkü hâli göz önüne alındığında. İki gözünüz miyop olduğunda hemen fark eder doktora gidersiniz, oysa tek gözünüz miyop olduğunda fark etmeniz uzun zaman alır. Müsadenizle izlediğim bir filmde sahneyi paylaşmak istiyorum sizinle. Mustafa Akkad'ın çektiği Çöl Aslanı Ömer Muhtar filminde gözümün önünden gitmeyen bir sahne vardır. İşgal kuvvetleri karşısında bir direnişçi olan Ömer Muhtar öğretmendir. Etrafında topladığı çocuklara ders verir. Derste

Rahman suresini okurken, Allah bize şefaatinin nasıl göstermiştir, diye çocuklara sorar. Biri, bize konuşmasını öğreterek, der. Başka biri, dengeyle, der. Muhtar, serçe parmağının üzerine gözlüğünü oturtarak şöyle der: "Evet, denge olmazsa her şey dağılır." Sürekli ütopyalar besleyip kahramanlar yaratmak yerine dengeyi peşinde olmalıyız belki de. Nitekim dışarıdan gelen müzik sesinin çocukların dikkatini dağıttığını gören Muhtar, onları oyuna salar. Kulakları müziğe gitmiş çocukları zorla derste tutmanın disiplin demek olmadığını bilir.

• "Zabıta" adlı öyküyü okurken aklıma Necati Mert'in "Lenduha Önünde Bir Çocuk" öyküsü geldi. Sizin öykünüzdeki çocuk, karşısına bir makineyi değil, zabıta'yı alıyor. Söylem, ideolojiden uzaklaşıyor ancak eleştiri aynı. Bu bağlamda sanatta

“Zaman” ve “mekân”ı belirlenmiş olarak ele almak yerine, aksine belirlenmemiş olarak ele almanın, diyalektik bir derinlik olarak sözün imdadına yetiştiğini düşünüyorum.

ideolojik söylemin yeri, sanatın toplumsallaşması, toplumu doğrudan yansıtması hakkında düşünceleriniz nedir?

Kendinize durmak için bir nokta tayin edip, herhangi bir acıyla aranızda, durum ve zamana göre değişen uzunluk ölçüleri koyarsanız, ideolojik bakışa sahipsiniz demektir. Benim bulunduğum nokta bu; buradan bakınca şuna üzülmeli buna üzülmemeli, şuna tepki göstermeli buna tepki göstermemeliyim. Bulduğum nokta; filanca acıya iki kilometre uzaklıkta, falanca acıya on kilometre uzaklıkta, ötekine yirmi kilometre uzaklıkta, şu acıya ise on santim uzaklıkta diyorsanız o zaman ideolojik açıdan bakıyorsunuz demektir. İncanın, Allah’a hesap vermenin, Allah’a hesap vermekten korkmanın ideolojilere üstünlüğü ise burada başlıyor: Bütün acılara eşit uzaklıkta olmak. İnsanın maruz kaldığı veya kalabileceği bütün acılara eşit uzaklıktaysanız, o zaman ideolojik prangalarınız yok demektir. Ben edebiyatın söylemek istediklerini ideolojik söylem üzerinden değil de kurumsal olarak vermesinin sanatı daha dolgun ve doygun kıldığı inancında-

yım. İnsan, toplumun yapı taşı. İnsanı anlatırken toplumsal olanı da anlatmış olursunuz. Simgesel/sembolik anlatımın apolitik anlatım olmadığına inandığım gibi bireysel olanla toplumsal olan da gözümde kalın ve kırmızı bir çizgiyle ayrılmıyor.

• *Sizin öykü diliniz için genelleştirebileceğimiz bir yargı da nesne problemi. Nesnelere canlılık atfedip hayatın detaylarını yakalıyorsunuz. Ruh yüklediğiniz nesnelere, öykü tarihimizde belki de bu yönünüzle anılmayacak. Nesnelere size açtığı kurgu ve anlatım imkânlarından biraz bahseder misiniz?*

Nesnelere ruh yükleyip, onları konuşturmam, tamamen kendimi sınamamla ilgili. Kırılan bir bardağı anlatabilirim, kırılan bir insanı da anlatabilirim gibi geliyor. Çünkü nasıl ki bardak değilsem, o insanın yaşadığını da bizzat yaşamış değilim. Peki, buna rağmen, dışarıdan biri olarak o insanı ne kadar anlatabilirim? Bu, insanı nesneleştirmek değil. Nesnelere üzerinden kendimi sınıyorum.

• *“Kanser” adlı öyküde diğerlerinden farklı bir yapı var. Hemen hemen tüm öykülerde görülen imgesel anlatım “Kanser”de çözümlüyor; hissi yakalayan, kendini çabuk ele veren, etki gücü yüksek bir görünüm sergiliyor. Bir anne ile kanser hastası*

çocuğunun öyküsünde dil yapısını değiştiren nedir?

İmgesel anlatımı tercihen kullanıyorum. Yani, gerçekçi dili kullanmıyorum, bari imgesel anlatayım diye bir durum veya tavır söz konusu değil. *Ağır Boşluk*'ta da gerçekçi öykülere yer vermiştim. İmgesel anlatımın kendi tercihim olduğunu, bazı öykülerin imgesel anlatımı gerektirdiğini ama bütün öykülerin böyle olmayabileceğini okuyucuya sunmak adına...

- *Kitabın son öyküsü, küçürek öykü tanımlamasına da uyan “Çiy”de fınalı “Hem çiçekler terini, gözyaşıyla atar, koşamayan her şey gibi” cümlesiyle yapıyorsunuz. Bir çaresizlik anlatıyor bu ifade. Genel olarak modernite eleştirisi içeren İnatçı Leke'nin bu son cümlesi bağlamında kitabın da ulaştığı sonuç yine bir çıkmazdır denebilir mi?*

Evet, tam da budur. Çıkmaz! Size ilginç gelir mi bilmem, dar sokaklı, fakir semtlerin sokaklarında yürümeyi çok severim. Sokakta yürümek benim için okyanus kenarında yürümek gibi olur bazen. Ve çıkmaz sokakları çok severim. Çoğu zaman sokağın sonundaki ev keşke benim evim olsaydı demişimdir. Çıkmaz öyküleri sevdiğim için mi çıkmaz sokakları seviyorum yoksa çıkmaz sokakları sevdiğim için mi çıkmaz öyküleri seviyorum bilmiyorum. Belki de ikisini de birbirinden bağımsız olarak seviyorumdur.

- *Günümüz edebiyatı, türlerin iç içe geçmesi, yayın piyasasının reklam aracılığıyla nitelik farkı gözetmesizin popüler ürünleri desteklemesi, dergiciliğin yaygınlaşmasının yayın-*

Rendinize durmak için bir nokta tayin edip, herhangi bir acıyla aranızda, durum ve zamana göre değişen uzunluk ölçüleri koyarsanız, ideolojik bakışa sahipsiniz demektir.

lanan ürünlerin niteliğine olumsuz tesirini yaşıyor. Orhan Pamuk'un Saf ve Düşünceli Romancı'da bahsettiği saf okurun nitelikli metne ulaşmasında pek çok piyasa engeli var artık. Bugünün genç ve saf okurunu nitelikli metne/öyküye yönlendirmek için tavsiyeleriniz ne olur?

Bugün pek çok öykücü, kitap çıkarmadan önce daha çok, dergilerde görünüyor. Ben gençlerin, farklı dünya görüşüne sahip en az iki edebiyat dergisini her ay edinmesini öneriyorum. Her ay aynı dergileri almak yerine dönüşümlü de alabilirler. Hatta zaman zaman taşra dergilerine de bütçe ayırsınlar. Ve edebiyatın iyi örneklerini okumalarını... Geçmiş dönemlerden. Hem şiirde hem öyküde 50 kuşağını (İkinci Yeni'yi) muhakkak okumalarını. Orhan Pamuk'un ise herkesin burun kıvrıldığı dönemde, herkesin “Aydınlanma”yı taassuba dönüştürdüğü dönemde Doğu klasiklerini disiplinle okuduğunu ifade etmesi çok önemlidir. Doğu-Batı, taşra-merkez okumaları deyince, “denge”ye, dönüp dolaşıp bir devrimcinin, Ömer Muhtar'ın rahlesine vardık galiba.